

Iskola életközben

A javítóvizsga árnyékában

Gondtalan sok szép napot, vidámsággal teli időt jelent a diáknak a vakáció. Sajnos azonban mindig vannak jó néhányan, akiket a szeptemberi javítóvizsga árnya az egész vakáció idején követ. Lám, a lustaságnak, a könnyelműen vett munkának nagy ára van: a vakáció gondtalanságának a feladásával kell fizetni érte.

A javítóvizsga árnyéka azonban nemcsak hangulati elem a diák és a szülő életében, hanem elgondolkodtatásra készítő figyelmeztetés is egyben. Valahol hiba van! Ha a harag, a sértődöttség elül és a tanár okoló vádaskodás is lecsillapodik, őszintén és reálisan fel kell tehát mérni az elégtelen osztályzatok okát. Mert sok-sok minden húzóhat meg egy-egy elégtelen érdemjegy mögött. A szülőnek pedig épp a gyermek jövője érdekében tisztán kell látnia és megértenie a valóságot.

A bukások okai közül elsőként a szorgalom hiányát kell megemlíteni. Bármennyire nem örül ennek a szülő, azért mondjuk meg őszintén, hogy a sok rossz közül még ez a legjobb esetek egyike. Talán ezen lehet a legkönnyebben segíteni. A fokozottabb ellenőrzés, a feladatok pontos számmonkérése ugyan a szülő részéről időigényes, de ez a megoldás számos alkalommal hasznosnak bizonyul. Sokszor a lustasággal párosult nagyvonalúság is hasonló helyzetet eredményez. Nem véletlen, hogy a gimnázium második osztályában több tanuló kap elégtelen osztályzatot, mint az elsőben. Nem vitás, hogy a nehezebb fajsúlyú tananyag, a fizika mint belépő tantárgy számos problémát okozhat, de a bajok mögött megtalálható a második osztályos diák nekirábotása is. Most már nem ő az első osztályos és úgy érzi, hogy körülötte forog a világ. Félgözzel végzi a munkát s közben természetesen nem számol azzal, hogy a második évfolyam jóval nehezebb mint az első. S mire rádöbben a

valóságra, már nem tudja bepótolni a hiányt. Szakközépiskolások tanulóinkra pedig a legtöbbször azért van panasza, mert nem akarják a kellő szorgalommal megtanulni a humán jellegű, általános ismeret nyújtó tantárgyakat. Azt hiszik, ha a szakmai tárgyakat tudják, az már számukra elég. Ezért van viszonylag sok elégtelen osztályzat a szakközépiskolások magyar nyelv és irodalom, valamint történelem tantárgyának a jegyében.

A bukások másik oka a szülői ellenőrzés hiányában kereshető. Egyre több tanuló mondja: „Fáradtak a szüleim, ideges az édesapám.” Egyre több szülő bizza rá a nevelőmunkát az iskolára, mondván: „En biztosítom az anyagi feltételeket, a többit intézze az iskola és a tanár.” Akadt olyan gyermek is, aki szinte sírva panaszkodott: „Tölem ugyan megse kérdezik, hogy mi történt az iskolában, felőlük már régen ki is maradtam volna.” Ime az elégtelen osztályzatok forrása.

Akad azonban olyan szülő, aki az ellenőrzés elmulasztását a tanári családilagotatás csökkenésével magyarázza. En úgy érzem, hogy a sűrű látogatás elmaradását ma már nem lehet bünként felróni, különösen ha heti 30 órában s 40—44-es létszámú osztályban tanít a tanár. Különbözőben is nemcsak a pedagógus kötelessége a szülő felkérése. Történhet ez fordítva is. Ma már nincsenek me-rev szabályok. Sőt! Egyre több szülő keresi fel a tanárt a fogadóórakon. A gyermekükkel törődő szülők nagyon jól tudják, hogy az ellenőrzést elmulasztani soha nem szabad. Az időben felfedezett hibát nagyon könnyű egy-egy jó tanács alapján kijavítani. Még akkor sem árt az érdeklődés, ha történetesen a diák jól vezet — ami nagyon ritkaság — az Ellenőrző könyvet. A pedagógusok a megmondhatóit, hogy milyen nehezen kerül elő akkor az Ellenőrző könyv, ha rossz jegyet kell beírni. S azért

sem árt az ellenőrzés, a pedagógusokkal való eszmecsere, mert még időben lehet állítani az olyan időigényes foglalkozásokat, mint amilyen például egy komolyabb zenei studium, túlzott iramú nyelvtanulás vagy az időigényes sportmunka. Ahol törődnek a gyermekek, ahol ellenőrzik napi munkáját ott ritkán következik be év végén a tragédia.

A másik gyakori ok ami elvonhatja a diákok évközben a tanulástól: a baráti kör. A múltkor panaszkodott az egyik szülő, hogy elégtelen osztályzatot kapott a gyermeke. Csodálkozik? — kérdeztem tőle — a kedves fia a házibulik örök lo-vagja volt. Este tíz előtt ritkán ért haza. Mikor lett volna ideje a tanulásra?

Szeretném hangsúlyozni: vannak nagyon jó szellemű s egymás munkáját segítő baráti körök. En nem ezek ellen ágálok. Nem tartom azonban jónak a csavargós természetű, a „jó heccek kedvelő” társaságot. Még ha egy jó eszű, de csavargós természetű társaságba keveredik egy gyengébb diák, akkor se menti meg semmi őt a katasztrófától. Nem mintha az egész társaság sokra vinné, de a tehetségesebbeknek kevés tanulási idő ahhoz, hogy az osztályt elvegyezék. De a gyengébbnek, ha velük tart, már kevés lesz az idő az eredményes munkához.

Az előzőekben elmondott problémák mindegyikén — normális esetben — segíteni tud a szülői éberség, az ellenőrzés és a megfelelő keménységű szigor. Nagyobb baj azonban, ha a bukások oka a tehetség hiánya. Szám-talan esetben megmondják a szülőnek a pedagógusok, hogy nincs értelme a gyermek továbbtanulásának, mert a bizonyítvány sok gyenge érdemjegye hűven tükrözi a valóságot. De nagyon sok szülő van még, aki álmodat kerget, s ezzel teljesen tönkreteszi a gyermekét. Tudott dolog: ha valaki nem tehetséges a reál és a humán tárgyakból, annak még lehet olyan kezűgyessége, hogy mesterévé válhat egy szakmának.

Véleményem szerint a bukott diák szülei most a nyáron valóban álljanak a sarkukra és tartsák a gyermek a szemüket. A nyár elég nagy idő ahhoz, hogy egy vagy két tantárgy hiányosságait pótolni lehessen.

Bánfalvi József

A közművelődés fehér foltjai

Többet egy csapásra

Milyen könnyű műveltségünket azzal leplezni, hogy hangos és humorosnak vélt kijelentéseket teszünk képekre, szobrokra, no meg az alkotókra. Ezekről a „jópo-faságoktól” hemzsegnek az utcai megnyilatkozások épp úgy, mint a kiállítások vendégkönyvei: „Gyerekmunka, ilyet az én Julcsim is tud, ha jól elverem”. „Remélem, adnak hozzá használati utasítást, hogy melyik a felső oldala.” „Más színű festéke nincs?” „Mázolmány.” „Olyan színű, mint a nejem babfőzeléke.”

Mi tetszik a melósnak?

Nem tetszik neki a vásárlási Szántó Kovács-szobor, mert Szántó Kovács állítólag nem is olyan volt, meg csizmát is hordott. Nem tetszik neki a szegedi Tanácsköztársasági emlékmű, nemcsak, mert tapossa a „libát”, hanem, mert kicsi a nőnek a feje. Hát mi tetszik akkor? Tetszik Dankó Pista szobor, mert arra állítólag rá lehet ismerni. Tetszik a Rákóczi-szobor, mert a ló olyan szépen tartja a fejét.

Szegeden a közművészeti kiállítások száma és látogatottsága évről évre növekszik. Egy város, egy társadalmi réteg vizuális ízlését gyökeresen megváltoztatni, évtizedek megfeszített munkájára van szükség. Nyugdíjas munkás egy ötvenes évekből megcsontosodott és megtorpant realizmust képviselő festő kiállításán ezeket írta a vendégkönyvbe: „Ez a művészet! Képek, amelyeket nem kell magyarázni. Képek, amelyeket nem lehet fordítva a falra akasztani. Portrék, amelyek aláírás nélkül is rákószónnek ismerőseikre. Így jó ez. Így helyes. Kérjük, ne hódoljon be semmiféle formalizmusnak.”

Így nem jó ez, így nem helyes. Mert a hozzá hasonló, szépre érzékeny munkás-embereket nem fogta kézen időben senki, nem vezette végig azon a nem is mindig sima úton, melyeknek végén magától rájön, nem varázslat vagy szélhámoság a modern közművészet. Mindenki megértheti, ha egy kis fáradságot vesz, ha szándékában van megismerni.

1971-ben 46 tárlatot rendeztek a városban, mellettük több rendezvényt, találkozókat. Az országos hírűvé

nőtt kiállítások mellett Szeged közművészeti elvitték alkotásaikat néhány üzembe, gyárba is. Nem sok sikerrel.

Újmódi mecénások

Nem hiszem, hogy a többet egy csapásra népmesei fordulata, realitás nélküli képzelgés az az egyre szélesebb körben terjedő nézet, miszerint a közművészetek feletti mecénásságot is decentralizálni kellene. Ne az absztrakt állam legyen a mecénás, hanem az üzemek, gyárak vegyék át a hajdani mecénások nemes szerepét, küldetését. Ezeknek az újmódi mecénásoknak — üzemek, gyárak kollektíváinak — kellene figyelemmel kíséreni a városban élő-dolgozó közművészek alkotó munkáját. Anyagi eszközeikhez mérten meg kellene tekinteniük a jelentős kiállításokat, s vásárolni kellene annak anyagából. Alapíthatnának nagy kiállításokon különdíjakat. Lehetőségeit kihasználva néhány nagyobb üzem ösztöndíjat is alapíthatna fiatal alkotók számára. A művész — munkások között forgolódnva naponta — elhíntene a látáskultúra alapjait, munkások között készített képein, kiállításain megmagyarázhatná a képnézés ábcéjét, esetleg nagyobb munkát készíthetne az üzem ré-

Magasak az árak

Sokaktól hallottam, hogy így a „rablóbolt”, úgy a „rablóbolt”. Mígnem kiderült, hogy a nép adta elnevezés a Képcsarnok szegedi bemutatótermét rejti. Ami igaz, az igaz, nem fillérekért mérik itt a szépet. Egy-egy befutottabb festő képeiért 10—15 ezer forintot is elkérnek. Magasak az árak. Gondolt-e a Képcsarnok a kis-pézü emberekre? Erejéhez, mai lehetőségeihez mérten, igen. Akiknek nem futja egyszerre, de szeretik a szépet és igényesek környezetükre, sőt letre is vásárolhatnak, rész képek után kezelési költséget nem kell fizetni.

Természetesen a bemutató-terem törzsközönsége nem gyári munkásokból verbuválódott, de jó néhány munkásember is vett már itt részletre szép és modern festményt. Mert többet ér egy színvonalas festmény a szoba falán, mint sok-sok tévében látott reprodukció, megannyi olcsó és ízléstelen giccs. És minden megvásárolt kép egy-egy tégla az új ízlés, a korszerű műveltség bástyáján.

(Folytatjuk.)

Tandí Lajos

Zsiguli és társai

Kevés példa van rá az ipartörténetben, hogy egy olyan hatalmas üzem, mint amilyen a Togliattiban telepített autógyár — a Zsigulik „szülőotthona” — tervezéssel és építéssel, a gyártás megkezdésével együtt három év alatt létrejőjön. Méreteire jellemző, hogy a szerelőszalagokat magába foglaló főépület 2 kilométer hosszú és 500 méter széles, a világ egyik legnagyobb gyári csarnoka. A gyárban hozzávetőleg 150 ezer (!) termelőberendezést állítottak munkába a három év alatt, s pillanatnyilag mintegy 50 ezer dolgozója van a hatalmas üzemnek. A gyár mindössze 10—15 százaléknyi más országból származó kooperációs terméket épít be a gép-

kocsikba, ami ugyancsak figyelemre méltó, tudva azt, hogy a nagy nyugati autógyárak 50—80 százalékos kooperációval dolgoznak.

A szovjet autógyár jövőre már 600 ezer Zsigulit fog útjára bocsátani, de évi egymillió a perspektívus kapacitása. Azt hihetnénk, hogy az üzem hosszú évekig csupán a már jól ismert, egyetlen típust fogja gyártani, a Zsiguli 124-est (VAZ—2101-et). A Zsiguli kombit azonban máris „szalagra tették”, a tíz lóerővel nagyobb teljesítményű Zsiguli luxus 125 típus szalagja pedig már készül. A gyár ezután két évenként hoz majd ki új modellt.

K. S.

Új anyagok a csónaképítésben

A csónaképítésben oly hosszú ideig egyeduralkodó fa átadja helyét a nála könnyebb, praktikusabb anyagoknak. Ma már műanyagból egyszerűbb elkészíteni egy csónakot, mint fából; az anyag kisebb fajsúlya révén a műanyag csónak könnyebb, ami annak is köszönhető, hogy kevésbé „masszív” a felépítése; a műanyag nem nedvszívó, nem szárad össze, nem keletkezik rajta rések; a csónak külső és belső felülete nem igényel borítást, lakkozást, rendszeres kezelést.

A műanyag csónakokat részint hőre lágyuló lemezekből készítik a vákuumformázás módszerével, másrészt üvegfonattal, üvegszövetekkel erősítve építik fel műanyagból — rendszerint poliészterből — a csónaktestet. Míg vákuumformázással csak komoly felszereléssel rendelkező ipari üzem tud csónakot előállítani, addig az üvegszövetes „ladik” akár háziilagosan is elkészíthető.

A fának egyéb vetélytársai is jelentkeznek a csónaképítésben, ha kisebb jelentőségű is, mint a műanyagok. Csónaképítésre igen alkalmas az ötvözött alumínium lemez, különösen azóta, amióta megbízhatóan tudják hegeszteni az ezüstfényű fémeket. A felfújható műanyag és gumicsónakok is egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek; előnyük, hogy szállításhoz kis helyet foglalnak el, s mégis rövid időn belül „üzembe helyezhetők”. A

felfújható csónakokra akár egy kisebb motor is felszerelhető.

K. S.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

18.

Igy csak megállt egy percre, átadta magát annak a hízog tudatnak, hogy Etelek talán megéri az ő közelletét, aztán a hepelupás, göcsörtös Ötpacsirta utcán át fölbaktatót a valamivel magasabban fekvő Oskola-utcaig, melynek sarkán ott keltette magát a lámpával kivilágított, de most sűrű ködben borongó kocsmá: az Arany Oroszlán.

Kocsmája, vendéglője, mulatóhelye volt a városnak kisezer, az itteniek barátokozó, politizáló természetüknek megfelelően szívesen üldögéltek a zöld asztalok mellett, megtárgyalták saját ügyeiket, aztán rátértek a városára, melyek rendszerint érintették magánérdekeiket is. Bizonyos, hogy volt ebben a falu-városban valami testvéries közösségi szellem, valami természetes demokratizmus, mely osztályok és rétegek különbözőségét az egymás megbecsülésének mindent áthidaló tisztelével ismerte el, de arról is meg volt győződve, hogy ezek a különbözőségek nem fokozatiak, mert mindenki egyforma, aki a maga helyén becsületesen végzi a dolgát. S ennek az osztályközi barátokozásnak igazi színtere a kocsmá volt, ahol még a bor igazmondó hatása is csak használt az emberi és társadalmi minőségek közvetlenebb kiegyenlítésének.

Néhol, mint a Sörház-utcában, egymást követték a vendéglők, vagy a Feketesas utcában is, ahol maga a névadó Feketesas képe csübo-gatta barátokozásra és csendes darvadozásra a

szomjazókat. Ennek különben négy vendégszobája, vagy százhusz akó bornak való pin-céje s ötven ló számára épített istállója is volt. Nem messze tőle állt a Hétválasztó, meg az Arany Páva, s ezek mind talán csak a gazda saját termésű borának ízével és zamattával, vagy éppen a kocsmárosné érzékcsiklandó látványával különböztek egymástól. Az Arany Páváról különben az a kétes hitelű legenda kerekedett, hogy mikor József császár a városban járt, itt szállt meg kíséretével, s oly nagyon megtetszett neki a Réh vendéglős tűzrópattant menyecskeje, hogy megcáfoltva bölcselkedő mivoltát szerelmi viszonyba bonyolodott vele, s ennek volt is következménye egy kis Habsburg-csecsemő személyében. Igaz-e, ki tudja? A Kereszt-utcában, közel a postához, a nehezebb italok kedvelői találtak enyhülést a Hegyi bormérésben, a Csongrádi Takaréktár udvarában a Szőlőfürdő, főleg a Belvárosi Kaszinó tagjai számára, a Kelemen utcában a Durbincs-lebuj, valahol a Tükör utca táján a Káin-vendéglő, mely Bakay képviselőnek és pártjának is kedvelt helye volt, de ott árasztotta a sörszagot a Kárász utca sarkán a Próféta, a bohémek tanyája, ahol szerdán és pénteken valódi tisztai paprikával is várta a vendégeket. A Dömötör-templom mögött, az Oskola-utca sarkán emelkedett az impozáns Hungária szálló és vendéglő, mely a város jelentékeny épületei közé tartozott, nemcsak nemes klassz-szicizmusa, elegáns, hosszú vasrácsos balkonja, hanem első emeleti díszterme miatt is, ahol hálakat, hangversenyeket, összejöveteleket, sőt pártgyűléseket rendeztek, amintohy jelenleg is az egyik elkerített kiállítási fülkében Edison két új csodálatos találmánya látható s néhány krajcárért egy fizikatanár útmutatása alapján használható is: a telefon és a fonográf.

Volt még persze tömérdek kocsmá, így ép-

(Folytatjuk.)